

مشارکت مردمی یک اولویت اقتصادی

● مهندس امیر شیری
مدیر مسئول ماهنامه تخصصی پنجره ایرانیان

شکل یک سنت همه‌ساله، جای خود را در تعاریف اداری و حاکمیتی باز کرده و تا کنون نیز ادامه یافته است. آن طور که کارشناسان امر نظر داده‌اند این نامگذاری‌ها در کلان ماجرا طوری عمل کرده که با وقوع آن و تحقق نام‌گذاری صرف‌نظر از نتیجه، توجه مردم را به یک ارزش خاص یا یک مشکل اساسی جلب می‌کند. اگر سوال این باشد که نام سال بر چه اساسی گذاشته می‌شود، پاسخ چنانکه پیش‌تر داده شده این است که: اطلاعات و گزارش‌هایی از سراسر کشور دریافت می‌شود، و با بررسی‌های انجام شده و دقت در برخی پارامترهای اجتماعی، دینی و فرهنگی، نهایتاً با نام‌گذاری سال مردم را به یک موضوع توجه می‌دهد.

نخستین بار که در نیمه دوم دهه ۱۳۷۰ نام‌گذاری‌ها آغاز شد شاید این تصور وجود نداشت که پس از مدتی نام‌گذاری‌ها به سوی مسائل اقتصادی خواهد رفت اما از سال ۱۳۸۸ رسماً نام‌گذاری‌ها به نوعی موضوعات اقتصادی را هدف گرفت. آن سال رهبر انقلاب سخنان خود را به لزوم تغییر نگاه به الگوی مصرف در ایران اختصاص دادند و سال ۸۸ را با نام «اصلاح الگوی مصرف» نام‌گذاری

نام‌گذاری سال‌های مختلف در ایران، در دهه‌های گذشته به عنوان یک رسم، چنان در میان مردم پذیرفته شده که در بیشتر مواقع، پیش از آغاز سال، برخی به گمانه‌پردازی درباره نام سال آینده مبادرت می‌ورزند و به ویژه در محافل اقتصادی و صنعتی با توجه به این نام‌گذاری، برنامه‌هایی را برای اجرا در اولویت امور قرار می‌دهند. برنامه‌هایی که در مواردی پایه آن، نام سال است و به این دلیل بر مبنای آن طرح‌ریزی می‌شود که گمان می‌رود نام سال، در اولویت اجرایی بخش‌های مختلف دولت تاثیرگذار است و به عنوان نمونه اگر نام سال درباره رشد و شکوفایی اقتصادی باشد یا مثلاً تولید ملی، این احتمال وجود دارد که بخش‌های مختلف دولت، تسهیلاتی برای افزایش تولید در داخل کشور، تدارک ببینند.

نام‌گذاری با چنین فضایی که درباره «حال» آن اطلاعات کافی وجود دارد، «گذشته»‌ای تقریباً با همان شفافیت دارد. گذشته‌ای که عملاً به آخرین سال‌های دهه ۱۳۷۰ برمی‌گردد و در سال ۷۸ با نام‌گذاری سال به نام بنیان‌گذار جمهوری اسلامی ایران، کار خود را آغاز کرده و از آن پس، این نام‌گذاری‌ها به

تا اینجای بحث مطابق یک رسم حدود سه دهه‌ای انجام شده است و رهبر انقلاب مطابق این رسم (که رسم خوبی است) با توجه به اولویت‌های داخلی و خارجی کشور نامی را انتخاب کرده‌اند. اما همه چیز با نام‌گذاری یک سال به پایان نمی‌رسد. این تازه آغاز ماجراست. تمام کارشناسان و از جمله مقامات دولتی و حاکمیتی، نمایندگان مجلس و ... بر این نکته تاکید دارند نام‌گذاری آنجا به نتیجه‌ای مطلوب می‌انجامد که برنامه‌ریزی‌های مدون با پشتوانه کارشناسی انجام شود و بخش‌ها مختلف دولت و حاکمیت، موظف به انجام و اجرای بخش‌های آن باشند.

نام‌گذاری سال‌ها رسم بسیار حسنه‌ای است. اما این نام‌گذاری‌ها نباید روی کاغذ و صرفاً به عنوان یک نام و تعارف بمانند. باید به برنامه و در نهایت پروژه تبدیل شود. «جهش تولید با مشارکت مردم» از یک سو با تولید آن هم نه تولید معمول چنانکه در حالات عادی وجود دارد بلکه با «جهش» تولید همراه شده است و از سوی دیگر با مشارکت مردم. این نام‌گذاری الزاماتی دارد تا بتواند به نتیجه‌ای قابل لمس بیانجامد. مطابق نظرات کارشناسی از یک سو باید قوانین، آیین‌نامه‌ها (که تجربه نشان داده در بسیاری از موارد دست و پا گیر و مانع تولید هستند) به نفع جلب مشارکت مردم تغییر کنند و از سوی دیگر باید تسهیلاتی (نه صرفاً مالی) در نظر گرفته شود که نظر تولیدکنندگان به افزایش تولید جلب شود.

به عنوان نمونه در سال‌های حضور در صنعت در و پنجره گاهی اوقات شاهد گلایه‌های اصحاب تولید در این صنعت بوده‌ایم گلایه‌هایی که وضع موجود را تا حدی آسیب‌زا می‌دانسته که حتی دیده شده عده‌ای بیش از آنکه به ادامه کار تمایل داشته باشند به مهاجرت از این صنعت به حوزه‌های دیگر مجاب شده‌اند. در برخی از موارد هم دیده یا شنیده شده که تعدادی از صاحبان صنایع به دلایلی؛ عطای تولید را به لقای آن بخشیده‌اند و عملاً از این حوزه خروج کرده‌اند این در حالی بوده که دولت در برخی از این صنایع برنامه‌هایی را در مسیر حمایت از تولیدکنندگان اعلام کرده بود اما این برنامه‌ها هیچ گاه عمل به خود نپوشیده است. تمام این موضوعات گفته شد تا توجه اهالی صنعت یا مدیران میانی و دیگر اجزاء، به این مسأله جلب شود که اگر قرار است از ماحصل نام‌گذاری سال برای کلان اقتصاد کشور اولویت ایجاد شود راهی جز عزم جزم وجود ندارد. عزمی که باید ریشه در نظرات کارشناسی داشته باشد و خروجی آن برنامه‌ها و پروژه‌های مردم محور با حمایت از صنایع موجود، و پشتیبانی از تولیدات حال حاضر باشد. برنامه‌هایی که ضمن حفظ تولیدات فعلی و واحدهای صنعتی فعال، برنامه‌های قابل اجرا برای توسعه آنها یا تاسیس واحدهای جدید که بتواند انگیزه کافی در جلب مشارکت اقتصادی مردم ایجاد کند.

کردند. از آن سال به بعد، بی هیچ وقفه‌ای نام سال‌ها به موضوعات اقتصادی اختصاص یافت و به ویژه در دهه ۱۳۹۰ مهمترین موضوعات را نشانه گرفت.

پیش از آن هر چند بحث‌های اخلاقی یا موضوعاتی مرتبط با دولت که از سال ۱۳۸۲ به بعد شایع شد، مد نظر بود و به نظر می‌رسید هدف اصلی پاسخگو کردن دولت باشد اما شرایط عمومی کشور و فضای بین‌المللی شرایط را به سمتی سوق داد که اقتصاد به عنوان دال مرکزی برنامه‌ریزی‌های کشور مد نظر قرار گرفت و از سال ۸۸ تا کنون هیچ سالی نبوده که یکی از موضوعات اقتصادی را به نام اولویت اول کشور در برنامه‌ریزی‌های کلان ننگ‌اند. سال ۱۴۰۳ نیز از این قاعده مستثنی نبود و در حالی آغاز شد که اعداد و ارقام اقتصادی که از سوی دولت اعلام می‌شد با احساس اقتصادی مردم در تضاد قرار داشت. به عنوان نمونه هر چه رئیس دولت از کاهش تورم و افزایش معنادار مولفه‌های اقتصاد می‌گفت، مردم گرانی را بیشتر احساس می‌کردند.

رهبر انقلاب در سخنان خود به مناسبت آغاز سال نو نیز بر این موضوع تاکید داشتند. ایشان در بخشی از سخنان نوروزی خود که به مناسبت آغاز سال جدید از تلویزیون پخش می‌شد، ضمن تبریک عید نوروز به ملت ایران مشکلات اقتصادی و معیشتی مردم را از جمله خبرهای تلخ سال ۱۴۰۲ خواندند. رهبر انقلاب با اشاره به شعار سال گذشته، کارهای انجام شده در زمینه مهار تورم و رشد تولید را خوب اما نه به قدر مطلوب، ارزیابی کردند و با تاکید بر اینکه نباید توقع داشت چنین موضوع مهمی در مدت زمان یکسال تحقق کامل یابد، گفتند: در سال جدید نیز مسأله عمده کشور همچنان «اقتصاد» است زیرا نقطه ضعف اساسی کشور در این حوزه است و باید در این زمینه فعال عمل شود. جمع‌بندی نظرات کارشناسان اقتصادی ما را به این نتیجه می‌رساند که کلید حل مشکلات اقتصادی کشور از جمله «تورم»، «اشتغال» و «ارزش پول ملی» مسئله «تولید» است و به همین دلیل در چند سال گذشته بر موضوع تولید تکیه شده است. بر همین اساس در سال جدید نیز تکیه بر مسأله تولید است و انتظار داریم که در موضوع تولید یک جهش روی دهد.

مطابق آنچه رهبری اعلام کردند: جهش در تولید بدون حضور مردم در اقتصاد و عرصه تولید امکان‌پذیر نیست و به همین دلیل باید موانع حضور مردم در بخش تولید برطرف شود و ظرفیت‌های بزرگ مردمی فعال شوند. با توجه به این موضوع، شعار سال ۱۴۰۳، «جهش تولید با مشارکت مردم» قرار داده شده است و امیدواریم با برنامه‌ریزی مناسب برنامه‌ریزان کشور و همکاری صاحب‌نظران و مشارکت عملی فعالان اقتصادی، زمینه تحقق این شعار به بهترین وجه فراهم شود.